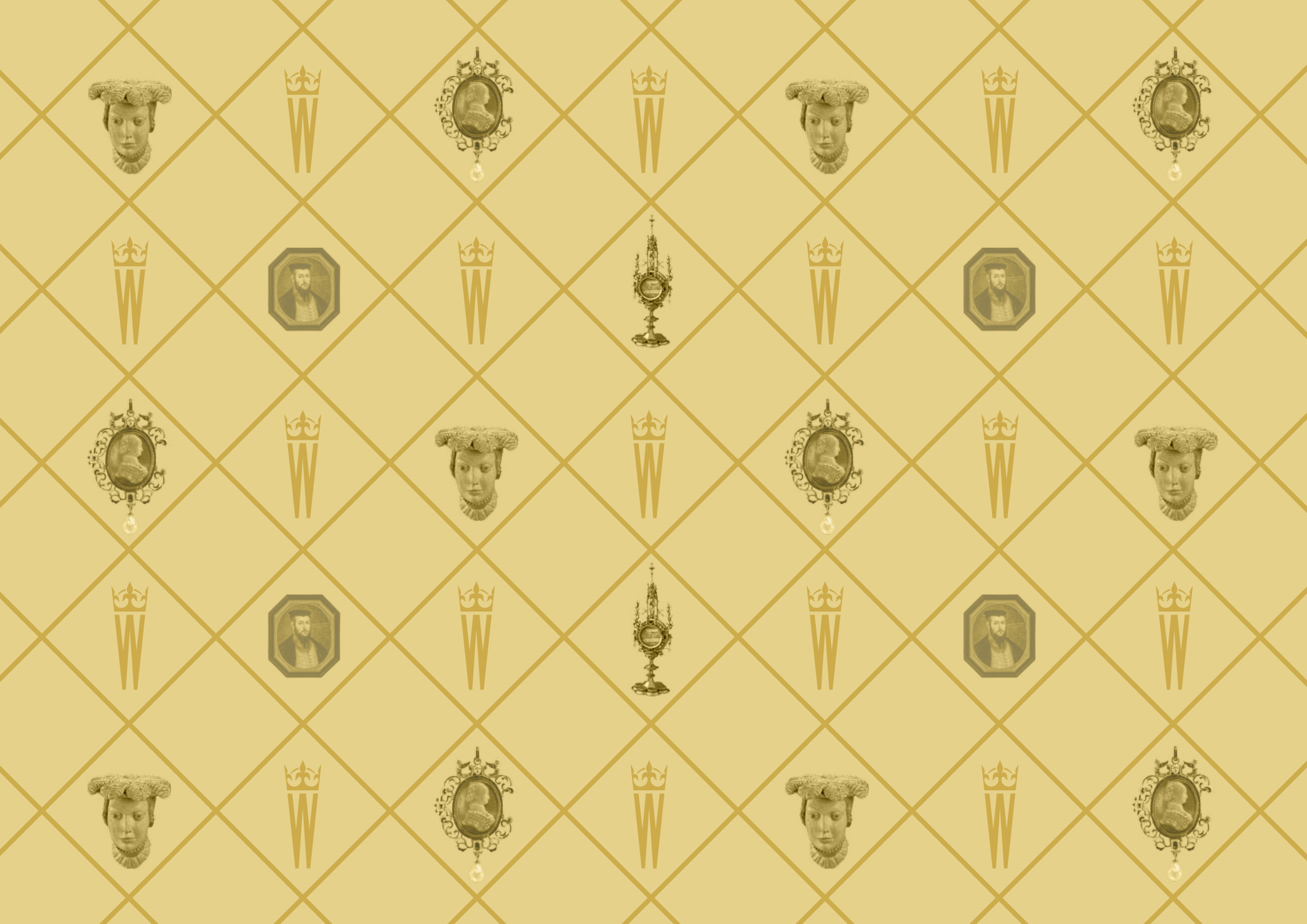

Zwiedzanie wystawy Obraz Złotego Wieku w Zamku Królewskim na Wawelu

**Wystawę możesz zobaczyć
od 15 września do 14 grudnia 2023 roku.**

	Kim byli Zygmunt I i Zygmunt August? _____	strona 4
	Co to znaczy Złoty Wiek? _____	strona 5
	Czego dowiesz się na wystawie? _____	strona 6
	Jak zwiedzać wystawę? _____	strona 7
sala 2	Geografia i podróże _____	strona 8
sala 3 i 4	Religia _____	strona 10
sala 5, 6 i 7	Kościoty i cerkwie _____	strona 12
sala 8, 9	Przedmioty do mszy _____	strona 14
sala 10	Modlitewniki _____	strona 16
sala 11, 12	Portrety _____	strona 17
sala 13	Biblioteka królewska _____	strona 18
sala 14	Przyroda _____	strona 20
sala 15	Wojsko _____	strona 22
sala 16	Królewscy artyści _____	strona 23
sala 17	Medale i ozdoby _____	strona 24
sala 18	Sala Poselska _____	strona 25
	Mapa wystawy _____	strona 26

Kim byli Zygmunt I i Zygmunt August?

Zygmunt I (czytaj: pierwszy) i Zygmunt August byli królami Polski.

Zygmunt I był ojcem Zygmunta Augusta.

Rządzili Polską i Litwą około 500 lat temu.

Mieszkali w zamku na Wawelu w Krakowie.

Zygmunt I →

Zygmunt August ↑

Co to znaczy Złoty Wiek?

Polska za panowania Zygmunta I i Zygmunta Augusta

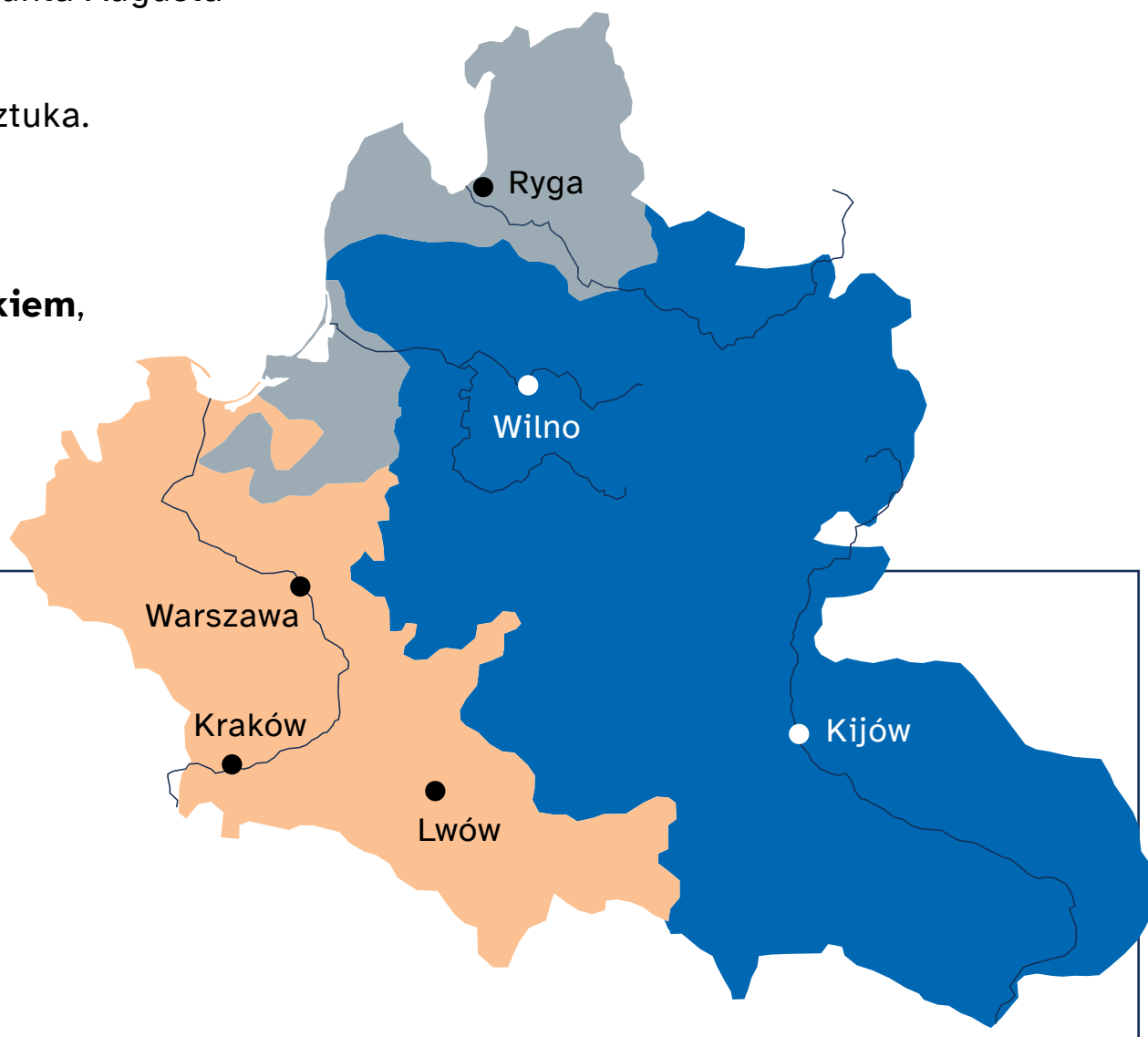
była ważnym krajem w Europie.

W Polsce rozwijała się nauka, kultura i sztuka.

Budowano nowe miasta.

Dużo handlowano z innymi państwami.

Dlatego nazywamy ten czas **złotym wiekiem**,
czyli najlepszym w historii Polski.

Legenda:

- Królestwo Polskie
- Wielkie Księstwo Litewskie
- Inne kraje, którymi rządzący Zygmunt I i Zygmunt August

Czego dowiesz się na wystawie?

Wystawa jest w Zamku Królewskim na Wawelu.

Wystawa jest w królewskich pokojach i wielkich salach, gdzie królowie spotykali się z gośćmi.

Na wystawie zobaczysz rzeczy należące do rodziny królewskiej. Dowiesz się, co królowie robili i czym się interesowali.

Satyr to postać z mitologii.
Mitologia to opowieść o bogach i fantastycznych bohaterach.
Satyr to mężczyzna z nogami i rogami kozła.

Arras z satyrami ↑

Na arrasie są litery S i A.
To pierwsze litery imion
Zygmunta Augusta po łacinie.

Jak zwiedzać wystawę?

Wystawa jest w 18 salach.

Wystawę podzielono na kilka tematów:

- geografia i podróże
- religia
- przyroda
- kultura i sztuka.

Na kolejnych stronach przeczytasz,
co jest na wystawie.

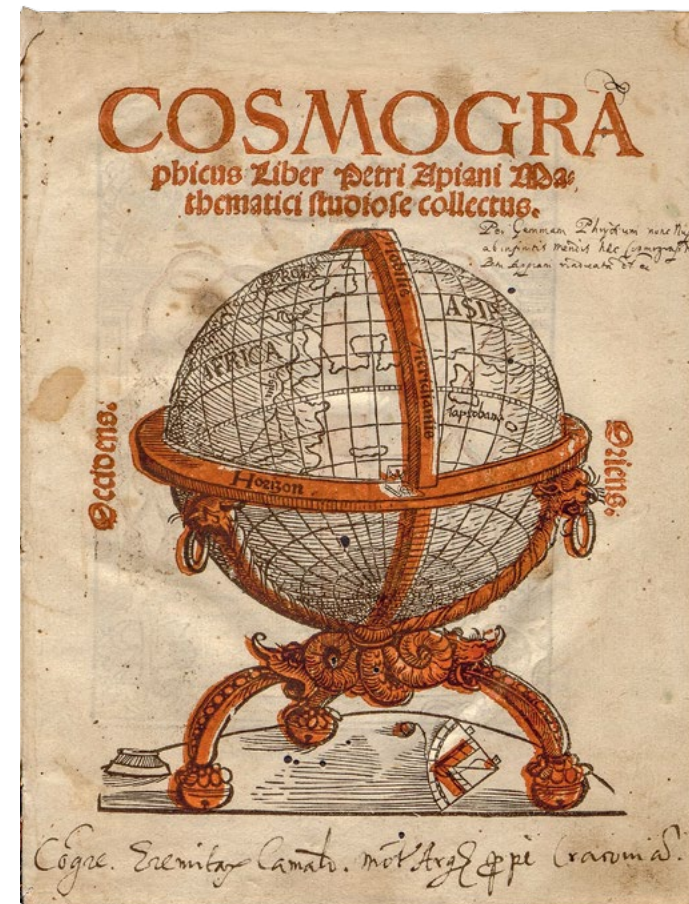
Król podczas spotkania z osobami pomagającymi mu rządzić Polską ↑

Królowie chcieli wiedzieć, jak wygląda świat.

Interesowali się dalekimi podróżami.

Na wystawie zobaczysz:

- mapy
- **atlasy**, czyli książki z mapami i rysunkami
- książki z opisami podróży
- rysunki miast.

Książka o robieniu map ↑

Maciej z Miechowa był zakonikiem i lekarzem.

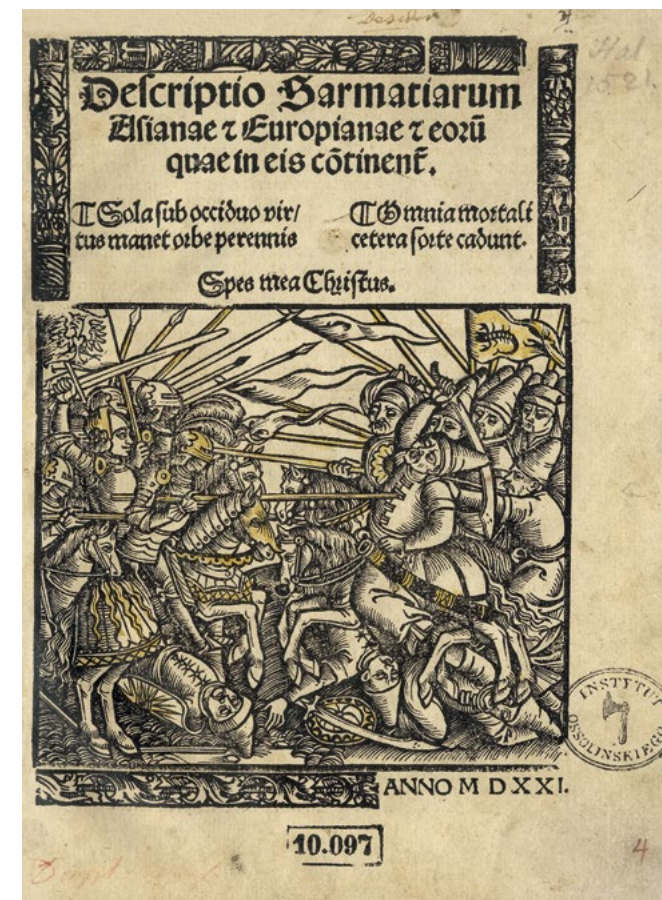
Był lekarzem Zygmunta I.

Maciej z Miechowa interesował się geografią.

Jako pierwszy opisał krainy leżące

za wschodnią granicą Polski, czyli w kierunku Azji.

Jego książka była bardzo popularna w wielu krajach.

W Polsce żyły osoby o różnych wyznaniach.

Najwięcej było katolików i prawosławnych.

Ważnym wydarzeniem na świecie była **reformacja**.

W czasie **reformacji** powstały nowe wyznania,
na przykład protestantyzm.

Zygmunt I nie popierał reformacji.

Obraz Jezusa Chrystusa ↑

Kiedyś książki pisano ręcznie.

Dlatego było ich mało i były bardzo drogie.

Maszynę do drukowania wynaleziono dopiero 500 lat temu.

Maszyną można szybko wydrukować dużo książek.

Wtedy książki są tanie i więcej osób może je kupić.

Na wystawie zobaczysz:

- **mszały**, czyli księgi używane podczas mszy
- książki
- ulotki
- biblie w różnych językach.

Książka pisana ręcznie ↑

Książka drukowana ↑

Kościoty i cerkwie to budynki do modlitwy.

Kościoty dla katolików.

Cerkwie dla prawosławnych.

Budynki różnią się od siebie wyglądem i wystrojem.

Na wystawie zobaczysz:

- obrazy
- **freski**, czyli obrazy malowane na ścianach
- rzeźby
- fragmenty ołtarzy.

Fragment ołtarza
ze świętym Janem Chrzcicielem ↗

Matka Boska i święci to ważne postacie dla katolików i prawosławnych. Na wystawie zobaczysz dużo obrazów i rzeźb z Matką Boską i świętymi. Wiele z nich przywieziono na wystawę z kościołów i cerkwi.

**Obraz Matki Boskiej
z cerkwi w Terle ↑**

**Obraz Matki Boskiej
ze świętymi
z kościoła w Krakowie ↑**

**Obraz Matki Boskiej
z kościoła w Będzinie-Grodźcu ↑**

Podczas mszy używa się specjalnych przedmiotów.

Wiele z nich zrobiono ze złota lub innych drogich materiałów.

Takie przedmioty trzymano w skarbcu.

Na wystawie zobaczysz:

- naczynia
- ubrania
- księgi
- **relikwiarze.**

Relikwia to kawałek ciała świętego lub jego rzecz.

Relikwie trzyma się w **relikwiarzu**.

**Relikwiarz z kościoła
Mariackiego w Krakowie ↗**

Księgi chórowe

strona 15 z 32

Na wystawie zobaczysz księgi chórowe.

Ksiąg używano podczas modlitw w kościele.

W księgach są nuty i słowa pieśni.

Księgi są bardzo duże.

Dzięki temu cały chór widział,

co jest w nich napisane.

Podczas modlitwy jedna osoba

wskazywała w księdze, co trzeba śpiewać.

Księga chórowa ↑

W tej sali była sypialnia króla Zygmunta I.

W sali zobaczysz małe książeczki.

To książeczki z modlitwami, czyli **modlitewniki**.

Modlitewniki należały do króla,
jego rodziny i różnych ważnych osób.

Modlitewnik Zygmunta I →

Modlitewnik Bony ↑

Bona była żoną Zygmunta I.

Portret to obraz jednej lub kilku osób.

Kiedyś portrety malowano tylko ważnym i bogatym osobom.

Portrety wieszano w domach,
wysyłano przyjaciołom lub narzeczonym.

Dzięki portretom wiemy, jak wyglądał król i jego rodzina.

Możemy też dowiedzieć się, jakie kiedyś były ubrania.

Anna była siostrą Zygmunta Augusta.

**Portret kobiety, prawdopodobnie
Anny Jagiellonki ↑**

Zygmunta August miał ponad 700 książek.

Wiele książek ma okładki zrobione ze skóry.

Na okładkach są złote napisy i ozdoby.

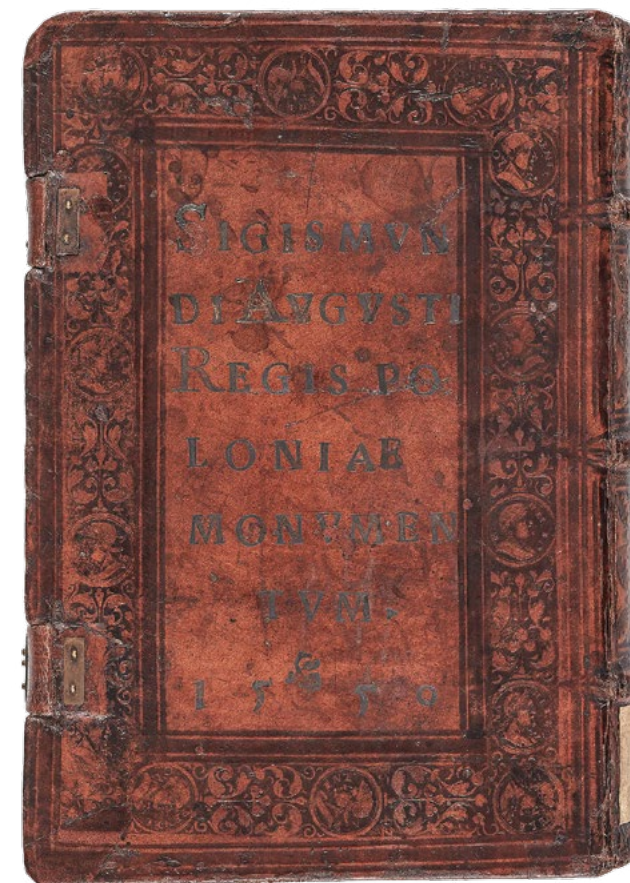
Na wystawie zobaczysz książki o:

- historii
- medycynie
- **astrologii.**

Astrolog obserwuje gwiazdy i planety.

Astrolog uważa, że ułożenie gwiazd ma wpływ na życie ludzi.

Dzień narodzin łączy ze znakami zodiaku.

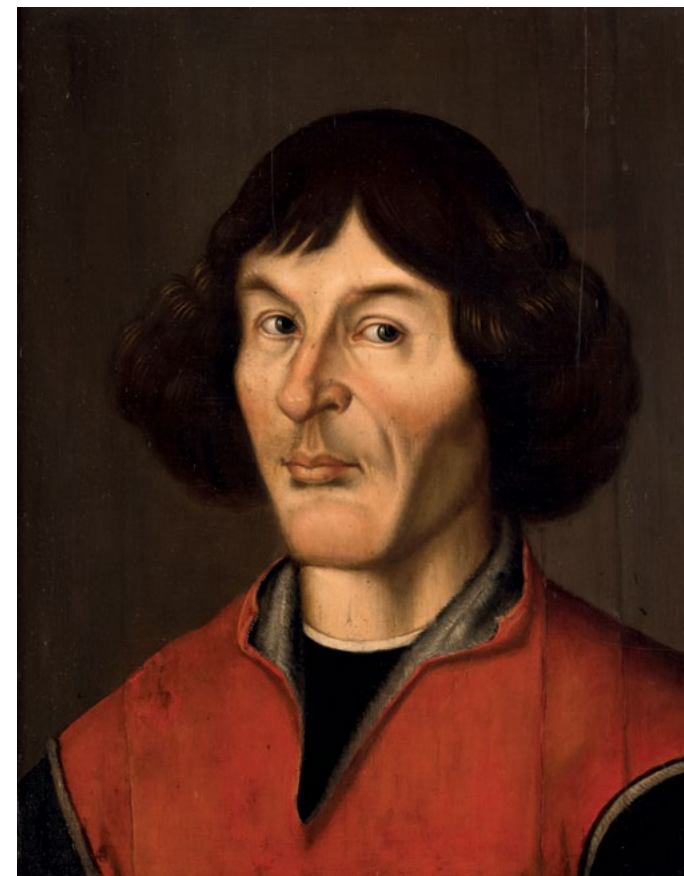

Książka z biblioteki
Zygmunta Augusta ↑

Astronomia to nauka. To obserwowanie i badanie gwiazd, planet i tego, co dzieje się w kosmosie.

Astronmem był Mikołaj Kopernik.

Obserwując ruchy gwiazd i planet, udowodnił, że planety poruszają się wokół Słońca.

Portret Mikołaja Kopernika ↑

Ludzie interesowali się przyrodą.
Obserwowali i opisywali rośliny i zwierzęta.
Robili rysunki. Rysunki były bardzo dokładne,
czyli zwierzęta i rośliny wyglądały jak prawdziwe.

Na wystawie zobaczysz:

- rysunki
- herbarze.

Herbarz to książka o ziołach.
Teraz używa się słowa zielnik.

Rysunek traszek ↑

Arras to tkanina. Ozdabia wnętrza.

Zygmunt August zamówił zrobienie arrasów w Brukseli.

Zrobiono dla niego 160 arrasów.

W sali na ścianach wiszą arrasy z różnymi zwierzętami.

Niektóre zwierzęta żyją w dalekich krajach

lub są wymyślonymi stworzeniami.

Arras z walką smoka z panterą ↑

W sali na ścianach przy suficie są namalowane sceny walk rycerzy.

Namalował je Hans Dürer (czytaj Hans Djurer).

Na wystawie zobaczysz:

- zbroję Zygmunta Augusta
- broń
- arrasy
- rysunki z różnych bitew
- plany **fortyfikacji**.

Fortyfikacje to budynki wojskowe. Fortyfikacje budowano do obrony.

Zbroja Zygmunta Augusta ↖

Zygmunt August dostał zbroję w prezencie. Miał wtedy 13 lat.

Królowie zapraszali do Krakowa artystów.

Hans Dürer (czytaj: Djurer)

Hans był Niemcem.

Jego bratem był znany artysta

Albrecht Dürer (czytaj: Djurer).

Hans pracował dla Zygmunta I.

Hans malował obrazy

i ozdabiał ściany zamku.

Obraz Hansa Dürera ↑

Gian Jacopo Caraglio

(czytaj: Jakopo Karalio)

Jacopo był Włochem.

Pracował dla Zygmunta Augusta.

Jacopo robił rysunki,

biżuterie i złote ozdoby.

Rysunek Jacopa Caraglia ↑

Portrety królów były na:

- monetach
- ozdobach
- medalach.

Medale robiono na pamiątkę ważnych wydarzeń.

Król dawał medale w prezencie.

Zwróć uwagę na małe kolorowe ozdoby.

Zrobił je Jacopo Caraglio

(czytaj: Jakopo Karalio).

Portrety wyrzeźbił w drogich kamieniach.

Takie rzeźby nazywa się **kameami**.

Kamea z portretem Bony ↗

W sali Poselskiej królowie spotykali się z ważnymi osobami.
Rozmawiali i dyskutowali.

Sufit sali Poselskiej zdobią rzeźby.
Rzeźby nazywane są głowami wawelskimi.

Rzeźby to głowy różnych osób, na przykład:

- królów
- ludzi mieszkających na królewskim dworze
- żołnierzy
- postaci fantastycznych.

Specjalnie na czas wystawy rzeźby zdjęto z sufitu.
Możesz przyjrzeć się im z bliska.

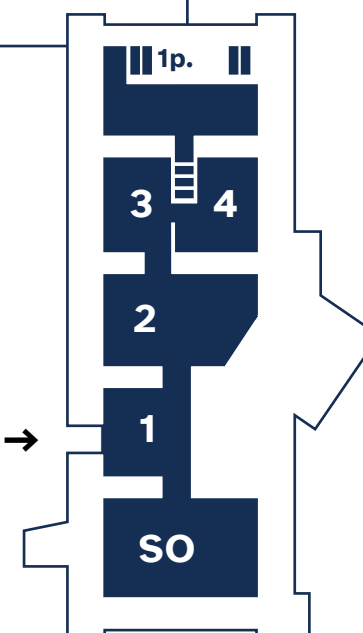

Głowa młodej kobiety
w kapeluszu ze strusich piór ↑

Parter

sala 1	Sień
sala 2	Obraz świata realnego. Podróże i kartografia
sala 3	Obraz i religia
sala 4	Obraz w sporze religijnym
SO	Sala Odkrywców

Wejście na wystawę →

1 piętro

sala 5	Obraz w kościele. Maria i święci
sala 6	Obraz w kościele. Na pograniczu epok
sala 7	Obraz w kościele. W stronę renesansu
sala 8	Obraz w liturgii. Skarbiec kościelny
sala 9	Obraz w liturgii. Księgi chórowe
sala 10	Obraz i pobożność prywatna. Iluminowane modlitewniki
sala 11	Obraz człowieka. Portret w przestrzeni sakralnej
sala 12	Obraz człowieka. Genealogia, rodzina, jednostka
sala 13	Obraz i słowo. Biblioteka humanisty
sala 14	Obraz przyrody. Natura i kultura

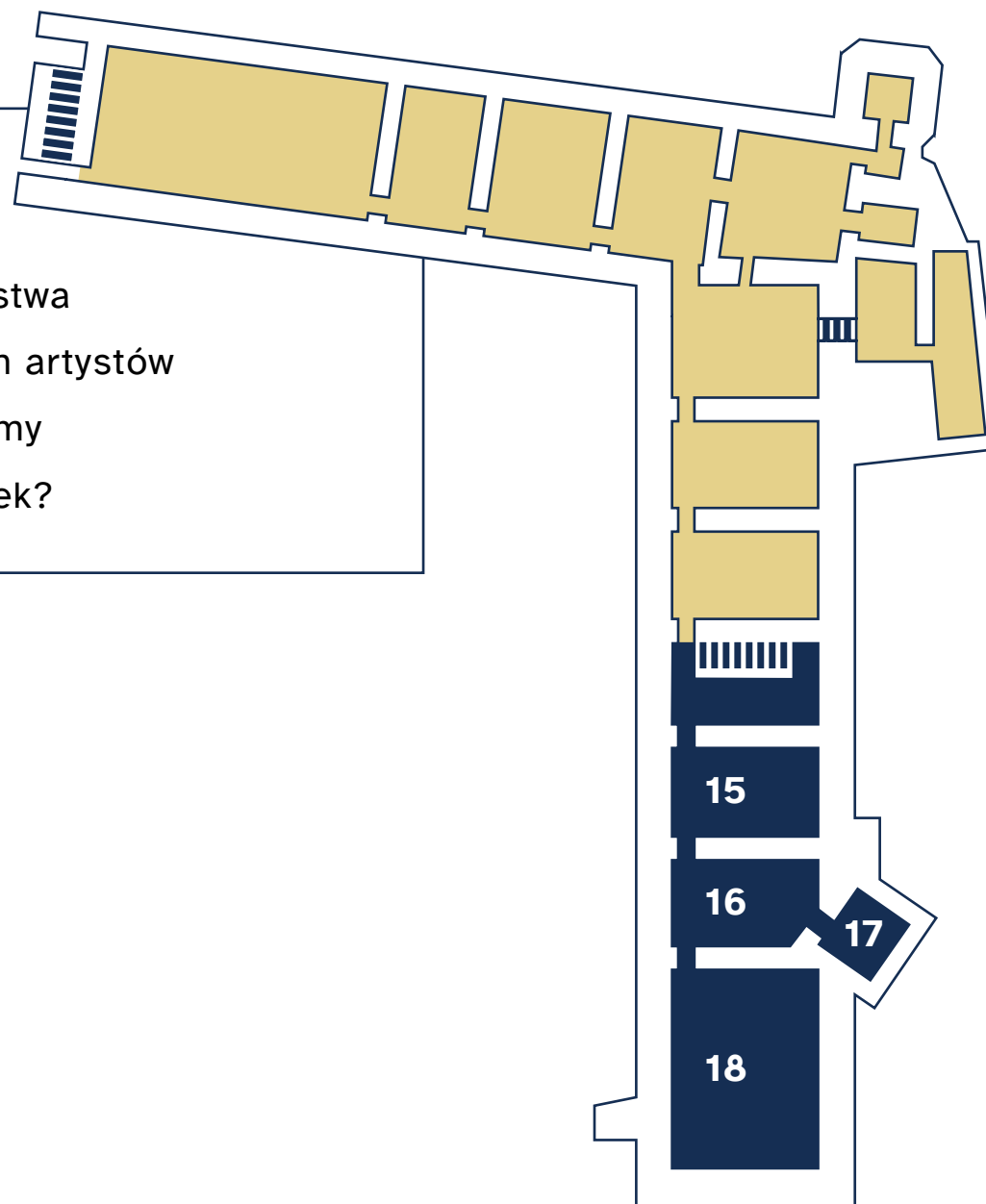
2 piętro

sala 15 Obraz wojny. Zmierzch epoki rycerstwa

sala 16 Obraz i styl. Dwóch władców, dwóch artystów

sala 17 Obraz antykizowany. Medale i gemmy

sala 18 Obraz i humanizm. Kim jest człowiek?

Zwiedzanie wystawy *Obraz Złotego Wieku* w Zamku Królewskim na Wawelu

Tekst napisała Aleksandra Sztajerwald
we współpracy z Marią Prawelską i Krzysztofem Czyżewskim.
Dostępność tekstu skonsultowała Katarzyna Grzejszczak.
Opracowanie graficzne zrobiła Dagmara Berska.

Na pierwszej stronie jest europejskie logo tekstu łatwego do czytania.
Oznacza to, że tekst jest napisany zgodnie z zasadami.
Więcej o tekście łatwym i zasadach przeczytasz
na stronie organizacji Inclusion Europe. inclusion-europe.eu/easy-to-read

Ministerstwo Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Zamek dostał pieniądze na zrobienie przewodnika
od Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Bank Polski

Partner strategiczny
Zamku Królewskiego na Wawelu

Polska Grupa
Energetyczna

Mecenas Edukacji i Partner
wystawy Obraz Złotego Wieku

